

ПІДПРИЄМНИЦТВО. МЕНЕДЖМЕНТ. МАРКЕТИНГ.

УДК 657.3

БОНДАРЧУК Наталія Володимирівна

д. держ. упр., професор кафедри обліку, аудиту та управління фінансово-економічною безпекою,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
e-mail: bondarchuk-n@mail.ru

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

***Анотація.** В статті обґрунтовано, що основою успішної діяльності кожного підприємства є достатній розмір власного капіталу, який характеризує одночасно і потенціал залучення ним позикових засобів, що забезпечують одержання додаткового прибутку, і формує базу для оцінки ринкової вартості підприємства. Розглянуто різні підходи до визначення сутності власний капітал та узагальнено дане поняття. Окреслено основні характеристики власного капіталу та його структурні елементи. Розглянуто порядок ведення обліку власного капіталу на підприємстві та надано практичні рекомендації щодо введення аналітичних рахунків.*

***Ключові слова:** облік, власний капітал, зареєстрований капітал, резервний капітал, неоплачений капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), фінансова звітність.*

Постановка проблеми. Розвиток міжнародних економічних відносин впливає на становлення та ведення бухгалтерського обліку: виникає потреба в постійному його удосконаленні для відображення реальності господарських фактів та явищ, які відбуваються протягом діяльності підприємства. Основою успішної діяльності кожного підприємства є достатній розмір власного капіталу. Обсяг власного капіталу, що використовується на підприємстві, характеризує одночасно і потенціал залучення ним позикових засобів, які забезпечують одержання додаткового прибутку, і формує базу для оцінки ринкової вартості підприємства.

Капітал є економічною категорією, яка виражає суспільні відносини виробництва. Відсутність чіткого і єдиного визначення капіталу та окремих його складових, у тому числі власного капіталу, викликає проблеми при веденні бухгалтерського обліку і складанні фінансової звітності.

Капітал – одна з складних, фундаментальних економічних категорій, сутність якої досліджується вже багато століть. У перекладі з латинської термін “капітал” (“capitalis”) означає основний, головний.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідженням обліку власного капіталу присвячені праці таких вчених І. Й. Яремко [1], Р. А. Слав'юк [2], А. А. Гусєв [3], О. В. Гурнак [4], О. О. Лелюк [5], Т. Г. Камінська [6], Ю. М. Кривуц [7] та ін.

Актуальність теми дослідження обумовлена практичною необхідністю розробки питань, пов'язаних з формуванням обліково-аналітичного забезпечення оцінки і контролю за наявним власним капіталом підприємства. Здатність власного капіталу до самозростання високими темпами характеризує високий рівень формування й ефективний розподіл прибутку підприємства, його здатність підтримувати фінансову

рівновагу за рахунок внутрішніх джерел. Для досягнення та підтримки фінансової рівноваги потрібно проводити аналіз ефективності використання власного капіталу, який дасть змогу визначити недоліки та розробити пропозиції щодо їх усунення. На сьогодні такої єдиної методики аналізу власного капіталу підприємства не існує.

Метою даної статті є дослідження існуючої системи бухгалтерського обліку власного капіталу та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності його використання в управлінні підприємницькою діяльністю.

Викладення основного матеріалу дослідження. Власний капітал є базою для створення та ведення діяльності підприємства і головним важелем процесу розвитку підприємницької діяльності.

Саме розвиток форм власності та організаційно-правових форм підприємств впливає на визначення та застосування терміну «власний капітал». Для кожної із форм власності та організаційно-правових форм підприємств існує своя методика та організація обліку власного капіталу. Цю особливість також потрібно враховувати [8, с. 372].

Отже, із самої назви «власний капітал» виходить, що цей показник характеризує вкладання власників в майно суб'єкта господарювання, необхідного для ведення бізнесу.

У зарубіжних джерелах власний капітал прийнято вважати чистою вартістю підприємства. Поширеним є розрахунок даної величини шляхом різниці між валютою балансу і всіма зобов'язаннями підприємства, проте фінансово дана величина є ідентичною власному капіталу [9, с. 45].

Р. А. Слав'юк визначає власний капітал як власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві з чистого прибутку [2, с. 121].

М. Ф. Огійчук визначає власний капітал як різницю між вартістю його майна та зобов'язаннями [10, с. 354].

На думку В. Г. Андрійчука власний капітал є частиною авансованого капіталу, що сформована за рахунок різних джерел і являє собою власність підприємства, що кількісно визначається як різниця між його активами та зобов'язаннями [11, с. 368].

Ф. Ф. Бутинець визначає власний капітал як загальну вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів [12, с. 400].

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що капітал – сукупні ресурси, що використовуються у підприємстві: сума накопичених матеріальних та нематеріальних благ, результат минулої і засіб для подальшої виробничої чи комерційної діяльності. При цьому капітал розмежовується на власний і позиковий.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку визначають власний капітал як частку активів підприємства, що залишилася після вирахування всіх його зобов'язань, і поділяють його на дві частини: авансований капітал (contributed capital) і реінвестований (нерозподілений) прибуток (retained earnings) [13, с. 57]. Міжнародні стандарти фінансової звітності визначають власний капітал як вартість активів, на які не розповсюджуються фінансові зобов'язання кредиторів.

Як свідчать результати дослідження, визначення терміну «власний капітал» різними вченими відрізняються між собою не дуже суттєво. Але визначення цього поняття з точки зору бухгалтерського обліку та інших економічних наук суттєво різняться між собою.

Так, існують три підходи визначення сутності власного капіталу:

- бухгалтерський підхід: власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [6, с. 77];
- економічний підхід: власний капітал – загальна вартість засобів, фінансових коштів підприємства, які належать підприємству на правах власності і використовуються ним для формування певної частини його активів;

- правовий підхід: власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без визначеного строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві з чистого прибутку.

Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначають власний капітал, як частину в активах за вирахуванням зобов'язань (Власний капітал = Активи – Зобов'язання) [14]. Вважаємо, що подане в нормативному документі визначення є найбільш раціональним.

Враховуючи вищевикладене, вважаємо, що під власним капіталом слід розуміти суму авансованого капіталу підприємства, тобто капіталу, який необхідно вкласти у діяльність для одержання перших результатів (прибутку) та чистих активів підприємства.

Розглянемо основні економічні характеристики власного капіталу:

- 1) капітал підприємства є основним чинником виробництва: у системі факторів виробництва (капітал, земля, праця) капіталу належить пріоритетна роль, тому що він поєднує усі фактори в єдиний виробничий комплекс;
- 2) капітал характеризує фінансові ресурси підприємства, що приносять дохід: він може виступати ізольовано від виробничого фактору в формі інвестованого капіталу;
- 3) капітал є головним джерелом формування добробуту його власників: частина капіталу в поточному періоді виходить з його складу та попадає в «кишеню» власника, а частина капіталу, що накопичується, забезпечує задоволення потреб власників у майбутньому;
- 4) капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості: у цій якості виступає, насамперед, власний капітал підприємства, що визначає обсяг його чистих активів. Поряд з цим, обсяг власного капіталу, що використовується на підприємстві характеризує одночасно і потенціал залучення ним позикових фінансових засобів, що забезпечують одержання додаткового прибутку. У сукупності з іншими факторами – формує базу оцінки ринкової вартості підприємства;
- 5) динаміка капіталу підприємства є найважливішим показником рівня ефективності його господарської діяльності: здатність власного капіталу до самозростання високими темпами характеризує високий рівень формування й ефективний розподіл прибутку підприємства, його здатність підтримувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх джерел. У той же час зниження обсягу власного капіталу є, як правило, наслідком неефективної, збиткової діяльності підприємства.

Сутність власного капіталу доцільно розглядати через його структурні елементи:

1. Зареєстрований (пайовий капітал), який є основою власного капіталу підприємства та являє собою суму внесків всіх учасників (засновників) у грошовій і натуральній формі. Його розмір визначається установчими документами і статутом підприємства. Пайовий капітал – це сукупність засобів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених в товаристві для ведення його господарської діяльності.
2. Неоплачений капітал – це сума заборгованості власника (акціонера АТ) за внесками в статутний капітал підприємства, які виникли в момент емісії корпоративних прав. Даний вид капіталу притаманний тим товариствам, у яких є в наявності статутний або пайовий капітал.
3. Вилучений капітал являє собою фактичну собівартість акцій (часток) власної емісії, викуплених у акціонерів (учасників). Тобто це частина капіталу власників, яка тимчасово вилучена (викуплена у власників) самим господарським товариством.
4. Додатковий капітал від продажу акцій (власної емісії) виникає тільки у корпоративних підприємств і визначається як різниця між продажною вартістю акцій власної емісії та її номінальною вартістю.
5. Додатковий капітал (додаткові внески засновників) виникає на партнерських та індивідуальних підприємствах за рахунок внесення засновниками додаткових внесків на добровільних засадах з метою забезпечення розвитку підприємства.

6. Капітал у дооцінках включає в себе дооцінку необоротних активів, вартість необоротних активів, безоплатно отриманих, інші види додаткового капіталу, фонди спеціального призначення (розвитку підприємства).
7. Резервний капітал являє собою зарезервовану частину власного капіталу підприємства, призначену для внутрішнього страхування його господарської діяльності.
8. Нерозподілений прибуток (непокриті збитки) являє собою чистий фінансовий результат діяльності підприємства після виплати доходів власникам та формування резервного капіталу.

Облік статутного капіталу починають з дня реєстрації підприємства в державному реєстрі суб'єктів підприємницької діяльності. Облік коштів статутного капіталу ведуть на пасивному рахунку 40 «Зареєстрований капітал», до якого відкривають окремий субрахунок 401 «Статутний капітал». По кредиту відображають збільшення статутного капіталу, по дебету – його зменшення (вилучення) [15].

На субрахунку 402 «Пайовий капітал» відображають та узагальнюють інформацію про суми пайових внесків членів споживчого товариства, колективного сільськогосподарського підприємства, житлово-будівельного кооперативу, кредитної спілки та інших підприємств, що передбачені установчими документами.

Зареєстрований капітал інших підприємств, зокрема приватних, формування якого передбачено в установчих документах, відображається на субрахунку 403 «Інший зареєстрований капітал».

Відповідно до змін, які відбулися у Плані рахунків та інструкції застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій до рахунку 40 «Статутний капітал» введено субрахунок 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу», на якому відображають внески, які надходять для формування статутного капіталу, зокрема акціонерного товариства, після його оголошення і до реєстрації відповідних змін до установчих документів [15].

Резервний капітал – це страховий капітал, створений підприємством за рахунок частини власного прибутку з метою погашення можливих збитків, здійснення виплат інвесторам і кредиторам при недостатньому забезпеченні коштами.

Створення резервного капіталу є не обов'язковим, але бажаним у стосунках з кредиторами, є елементом гарантії.

Для узагальнення інформації про стан та рух резервного капіталу підприємства Планом рахунків призначено рахунок 43 «Резервний капітал». Аналітичний облік резервного капіталу ведуть за його видами та напрямками використання. Резервний капітал використовують на покриття допущених збитків, збільшення статутного капіталу тощо [15].

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – це сума прибутку, яка реінвестована у підприємство або сума непокритого збитку. Наявність нерозподіленого прибутку свідчить, що активи підприємства будуть збільшені за рахунок операцій, за якими одержано прибуток. Кредитове сальдо субрахунку «Прибуток нерозподілений» також не означає, що грошові кошти або будь-який інший конкретний вид активів реінвестовано в підприємство. Прибуток вважають реінвестованим, якщо активи підприємства в цілому збільшилися.

Для узагальнення інформації про формування і використання прибутку малого підприємства використовують рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». За кредитом рахунку відображають збільшення прибутку від усіх видів діяльності, а за дебетом – збитки та використання прибутку. Рахунок 44 має три субрахунки: 441 «Прибуток нерозподілений»; 442 «Непокриті збитки»; 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

З метою отримання деталізованої інформації про джерела використання прибутку у звітному періоді пропонуємо на підприємствах до субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному році» відкривати аналітичні рахунки другого порядку: 443.1 «Прибуток, використаний для виплат дивідендів»; 443.2 «Прибуток, реінвестований у статутний капітал»; 443.4 «Прибуток, направлений на поповнення резервного капіталу».

На рахунку 45 «Вилучений капітал» обліковують вилучений капітал у разі викупу власних акцій (часток) в акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо. За дебетом рахунку 45 «Вилучений капітал» відображують фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених господарським товариством у його учасників, а за кредитом – вартість анульованих або перепроданих акцій (часток) [15]. Аналітичний облік вилученого капіталу ведуть за його видами.

Неоплачений капітал – це сума заборгованості власників (учасників) по внесках до статутного капіталу. Облік неоплаченого капіталу ведеться на рахунку 46 «Неоплачений капітал». За дебетом цього субрахунку відображують заборгованість засновників (учасників) підприємства по внесках до статутного капіталу даного підприємства, за кредитом – погашення заборгованості по внесках до статутного капіталу підприємства. Аналітичний облік неоплаченого капіталу ведуть за кожним засновником (учасником).

Розвиток підприємства вимагає, насамперед, мобілізації і підвищення ефективності використання власного капіталу, що забезпечує його фінансову стійкість і достатній рівень платоспроможності. Це, у свою чергу, потребує оцінювання ефективності використання власного капіталу в розрізі окремих його елементів і в цілому.

Для визначення ефективності використання власного капіталу ми вважаємо за доцільне проводити фінансовий аналіз результатів діяльності підприємства за такими показниками: 1) показник фінансової стійкості (коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)); 2) показник ділової активності (оборотності) (коефіцієнт оборотності власного капіталу); 3) показники рентабельності (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу); 4) показник окупності капіталу (період окупності власного капіталу) (табл. 1).

Таблиця 1

Показники ефективності використання власного капіталу

Показник	Формула для розрахунку	Джерела інформації	Нормативне значення
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Середньорічна вартість власного капіталу	Ф.№1(1495,гр.3+1495 гр.4)/2 Ф.№1(1900,гр.3+1900 гр.4)/2	≥0,5
	Підсумок балансу		
Коефіцієнт оборотності ВК	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	Ф.№2:035 Ф.№1(1495,гр.3+1495 гр.4)/2	Збільшення
	Середньорічна вартість власного капіталу		
Загальна рентабельність (збитковість) ВК	Прибуток (збиток) від господарської діяльності	Ф.№2(2350(2355) x100 Ф.№1:(1495,гр.4)/2	Збільшення
	Середньорічна вартість власного капіталу		
Чиста рентабельність (збитковість) ВК	Чистий прибуток (збиток)	Ф.№2: 2350(2355)x100	Збільшення
	Середньорічна вартість власного капіталу	Ф.№1:(1495,гр3+1495,гр.4)/2	
Період окупності ВК, років	Середньорічна вартість власного капіталу	Ф.№1:(1495,гр.3+1495,гр.4)/2 Ф.№2:2350	Зменшення
	Чистий прибуток		

З метою ефективного управління власним капіталом вважаємо за доцільне організувати та вести на підприємстві управлінський облік власного капіталу. Це пов'язано з тим, що традиційна методика бухгалтерського обліку не формує інформації про визначення ринкової вартості підприємства. Така облікова інформація для забезпечення управління підприємством повинна формуватись у підсистемі управлінського обліку.

Власний капітал підприємства представлений трьома показниками: власний капітал, що включає зареєстрований капітал, резервний капітал, додатковий капітал, чистий прибуток; приріст чистого капіталу; розмір вилученого капіталу. У масштабах підприємства управління капіталом може бути організовано за видами діяльності або за розміром показників капіталу (чисті активи, чисті пасиви, капіталізація). Джерелом інформації є фінансова звітність та дані поточного бухгалтерського обліку.

При управлінні власним капіталом підприємства слід виходити з наступних положень: рівень управління капіталом визначається потребами споживачів (керівники підприємства) і центрами відповідальності; на оперативному рівні (нижча ланка управління) система не реагує на зміну капіталу підприємства, хоча і впливає на нього; стратегічний облік визначається в основному зовнішніми факторами (фактори ризику та невизначеності).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, власний капітал – це сукупні ресурси, що використовуються у підприємстві: сума накопичених матеріальних і нематеріальних благ, результат минулої і засіб для подальшої виробничої чи комерційної діяльності.

Визначено, що сутність власного капіталу доцільно розглядати через його структурні елементи: зареєстрований капітал; неоплачений капітал; вилучений капітал; додатковий капітал; інший додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілені прибутки (непокриті збитки).

З метою отримання деталізованої інформації про джерела використання прибутку у звітному періоді запропоновано на підприємствах використовувати такі аналітичні рахунки: 443.1 «Прибуток, використаний для виплат дивідендів»; 443.2 «Прибуток, реінвестований у статутний капітал»; 443.4 «Прибуток, направлений на поповнення резервного капіталу».

З метою ефективного управління власним капіталом запропоновано організувати та вести на підприємстві управлінський облік власного капіталу. Управлінський облік власного капіталу повинен забезпечити керівництво інформацією про ринкову вартість підприємства та забезпечити облікове відображення процесу її формування, визначення облікової оцінки зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на процес формування середньозваженої вартості капіталу, генерувати інформацію та інформаційно-аналітичну підтримку управлінських рішень щодо управління власним капіталом.

Список використаної літератури

1. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: монографія/ І. Й. Яремко. – Львів: Каменяр, – 2006. – 176 С.
2. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: Навч. пос. / Р.А. Слав'юк. – К.: ЦНЛ, – 2004. – 460 с.
3. Гусєв А. А. Концепция EVA и оценка эффективности деятельности компании / А. А. Гусєв // Финансовый менеджмент. – 2005. – №1. – С. 57-66.
4. Гурнак О. В. Формування оптимальної структури капіталу на основі збільшення обсягів банківського кредитування / О.В. Гурнак // Наукові праці Донецького нац. техн. ун-ту. – Сер.: економічна. – Вип. 65. – 2003. – С. 96.
5. Лелюк О. О. Методика системного аналізу капіталу аграрних підприємств/ О. О. Лелюк// Агроінком. – 2007. – №11-12. – С. 78-85.
6. Камінська Т. Г. Активізація кругообігу капіталу: обліково-контрольний аспект: монографія/ Т. Г. Камінська, Н. Г. Царук, О. В. Ільчак, Н. І. Гарапко, З. Ю. Мельник/ за аг ред.. д.е.н. Т. Г. Камінської. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2015. – 416с.
7. Кривуц Ю. М. Модель оптимізації структури капіталу / Ю. М. Кривуц, Т. В. Кузнецова // Вісник Міжнародного слов'янського університету. – Сер.: Економічні науки.– 2004. – Т.7. – №2. – С. 11.

8. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч.- практ. посіб. / [Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна, В. І. Кисла]. – К.: ЦУЛ, 2010. – 536 с.
9. Кяран У. Ключові фінансові показники: аналіз та управління розвитком підприємства / У. Кяран – К.: Всеуито; Наукова думка. – 2001. – 367 с.
10. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник/ М.Ф. Огійчук – К.: Вища школа, 2007. - 979 с.
11. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
12. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник/ Ф. Ф. Бутинець та ін.; [Під заг. ред. Ф. Ф. Бутинця] – Житомир: ПП “Рута”, 2009. – 912 с.
13. Сопко В. В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів): Навчальний посібник / В. В. Сопко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. Наказом МФУ № 73 від 07.02.2013 [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Наказом МФУ України № 291 від 30.11.1999 [Електронний ресурс]/ Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

References

1. Yaremko, I. Y. (2006). Capital management company: economic and financial instruments : monograph, Mason, Lviv, (in Ukr).
2. Slav'yuk, R. A. (2004). Finance Companies, Kyiv: TSNL, (in Ukr.).
3. Gusev, A. A. (2005). EVA concept of the effectiveness and evaluation of activities company. *Finansoviy menedgment (Financial management)*, 1, 57-66 (in Ukr).
4. Hurnak, O. V. (2003). Formation of an optimal capital structure based on the increase in bank lending. *Naukovi pracі Doneckogo nacionalnogo tehnicnogo universitetu (Scientific Papers of Donetsk National Technical University)*, 65, 96 (in Ukr).
5. Lelyuk, O. O. (2007). Methods of systems analysis of agricultural enterprises of capital, *Agroinkom*, 11-12, 78-85 (in Ukr).
6. Kaminska, T. G. & Tsaruk, N. G. & Ilchak, O. V. & Harapko, & N. I., Melnik, Z. Y. (2015) Activation of circulation of capital, accounting and control aspect: monograph, Nizhyn: Publisher PE Lysenko M., (in Ukr).
7. Kryvuts, Y. M. & Kuznetsova, T. V. (2004). Model optimization of capital structure, *Visnik Mignarodnogo slov'yanskoho universitetu (University (Bulletin of the International Slavic University))*, Vol. 2., p. 11 (in Ukr).
8. Verkhoglyadova, N. I. & Shilo, V. P. & Il'ina, S.B. & Kislа, V.I. (2010). Accounting Financial Accounting, K.: TSUL (in Ukr).
9. Kyaran, B. (2001). Key financial indicators : analysis and development management company. Kyiv: Vseuvyto; Naukova dumka (in Ukr).
10. Ohychuk, M. F. (2007). Accounting on farms. Kyiv: High School (in Ukr).
11. Andreychuk, V. G. (2002). The economy of agricultural enterprises. Kyiv: KNEU (in Ukr).
12. Accounting Accounting (2009). In F. Butynets (Ed). Zhitomir: PE “Ruta” (in Ukr).
13. Sopko, V. (2006). Accounting capital company (property, liability). - Kyiv: Centre textbooks (in Ukr)
14. National provision (Standard) 1 “General Requirements for Financial Reporting” Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (in Ukr).
15. Instruction on the application of the Plan of Accounts for assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (in Ukr).

BONDARCHUK Nataliia Volodymyrivna

doctor of sciences from state administration, professor of the Accounting, Audit, and Financial and Economic Security Management Chair
Dnepropetrovsk State Agrarian and Economic University

EQUITY ACCOUNTING AS PART OF BUSINESS ADMINISTRATION

Abstract. Introduction. As an economic category, capital expresses social relations in production. The fact that no a clear and uniform definition of capital and some of its components, inclusive of equity, exists causes problems in the fields of accounting and financial reporting.

Purpose. The aim of this paper is to study the existing accounting system equity and the development of practical recommendations to improve its efficiency in managing the business.

Results. It has been determined that equity serves as the basis for creation and maintenance of an enterprise and is the main lever of development of business (entrepreneurial) activities. The difference in the way in which the term “equity” is used by different scientists has been established. Different

approaches to defining the essence of equity, which have allowed the author to form her own definition of the term "equity," have been considered; according to the author: "equity is the amount of advanced capital of an enterprise, i.e. the capital that must be invested in activities in order to obtain the first results (revenue) and net assets of the enterprise." The order of display of information on availability of and changes in equity in the accounting system has been considered. Practical recommendations on the use of analytical accounts to the account 43 «Reserve capital» have been provided.

The author has noted that the development of an enterprise requires, first of all, mobilization and efficient use of equity, which ensures financial stability and sufficient solvency of the enterprise. This, in turn, requires evaluation of efficiency of the use of equity in terms of both its individual elements and overall. In order to determine the efficiency of the use of equity, the author has suggested conducting a financial analysis of performance of the enterprise using the following indicators: the indicator of financial stability; the business activity (turnover) indicator; the cost effectiveness indicator; and the capital payback indicator.

Necessity of equity accounting management in the company has been established. Enterprise-wide capital management can be organized by type of activities or by the amount of capital indicators.

Originality. *The novelty of this study is provision of practical recommendations on equity accounting for the purposes of effective enterprise management.*

Conclusions. *The author suggests opening the following analytical accounts for the "Reserve capital" account at enterprises: the profit used for dividend payments; the profit reinvested into the authorized capital; and the profit used for replenishment of the reserve capital. For the purposes of efficient equity management at enterprises, the author has suggested organizing and maintaining an equity management accounting at the enterprise.*

Keywords: *accounting; equity; registered capital; reserve capital; unpaid capital; retained earnings (uncovered loss); financial statements.*

*Одержано редакцією 09.11.2015
Прийнято до публікації 12.11.2015*

УДК 338.314

CHERNETSKA Olga Vitaliivna,
Ph.D., associate professor, Dnepropetrovsk State
Agrarian University of Economics, Department of
Accounting, Auditing and management of financial
and economic safety
e-mail: Olja_Che@mail.ru

DETERMINANTS OF MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES FINANCIAL RESULTS

Abstract. *In the article the factors impact on financial results for the relevant formation of the system of financial results of agricultural enterprises are analyzed. The influence of legislative and regulatory reforms, public policy, economic, social and environmental factors on forming of agricultural enterprises financial results is determined. Among the internal factors highlighted: resources for production and qualification of their personnel; the process of effective information provision of financial results formation, including the accounting system and accounting policies; system management costs, including optimization of their size and structure, as well as analysis of relations "cost - volume - profit". Attention is paid to the fact that certain internal factors affect the formation of financial results of agricultural enterprises, special consideration is given to these factors in the system of management. Emphasized that the financial results of agricultural enterprises usually are formed simultaneously under the influence of complicated economic processes and phenomena. Proved that the construction of financial results effective system should not only consider a systematic approach, but also display a synergistic effect.*